

УДК 378:37.0(4-11)

Ілона Тригуб

ORCID iD 0000-0002-5319-1088

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна
i.tryhub@kubg.edu.ua

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ У СЛОВ'ЯНСЬКИХ СХІДНО- ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Автором здійснено аналіз досвіду професійної підготовки експертів у галузі освіти у таких країнах, як: Польщі, Чехії, Словаччині та Словенії. Визначено спільне у професійній підготовці експертів у галузі освіти: спрямованість на забезпечення якості освіти; реалізація професійного навчання у рамках післядипломної освіти; проведення семінарів та конференцій як основних форм підготовки; відсутність професійної підготовки експертів у галузі освіти у вищих навчальних закладах; обрання кандидатів у експерти у галузі освіти з числа досвідчених освітян зі стажем та досвідом роботи; дотримання офіційного Кодексу етики у професійній діяльності експертів у галузі освіти; міжнародне співробітництво щодо забезпечення якості освіти. Специфіка професійної підготовки експертів у галузі освіти простежуються у Словенії, де кандидати для вступу до реєстру експертів повинні брати участь у системі обов'язкового навчання.

Ключові слова: експерт у галузі освіти; країни Східної Європи; якість освіти.

Вступ. Забезпечення якості освіти та рівний доступ до неї для всіх громадян України є основним орієнтиром розвитку національної системи освіти. Процес інтеграції національної освіти в європейський освітній простір потребує змін та реформ у сучасній системі освіти України, підвищення якості надання освітніх послуг, «проведення незалежних експертиз діяльності системи» (Сисоєва С. О., Батечко Н. Г., 2011, с. 114). На думку В. Огнев'юка та С. Сисоєвої вагомим значення набуває підготовка нових фахівців, здатних до експертної діяльності у галузі освіти – експертів у галузі освіти (Ognevuyuk V., Sysoieva S., 2015).

Актуальність запровадження експертизи пояснюється тим, що експертиза передбачає дослідження, оцінку, прогнозування розвитку педагогічних явищ, об'єктів, процесів, узгодження пріоритетів діяльності навчальних закладів в межах державно-громадських вимог та інтересів споживачів освітніх послуг, а також дає можливість компетентно й системно підходити до розв'язання складних багатфакторних проблем (Касьянова О. М., 2010). Отже, запровадження професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні, а також вивчення зарубіжного досвіду їх підготовки набувають значної актуальності.

Останніми десятиліттями дедалі активніше почали реалізовуватись компаративістські дослідження систем освіти східно-європейських країн українськими науковцями, зокрема у працях А. Василюк, Л. Гриневич, Б. Мельничен-

ко, А. Сбруєвої та ін. Проблема професійної підготовки фахівців у країнах Східної Європи стала об'єктом наукових досліджень таких учених: Т. Десятков С. Заскалета, А. Каплун, Т. Кристопчук та ін. Проблема експертизи в освіті досліджують: О. Боднар, С. Братченко, В. Бухвалов, Л. Ващенко, А. Єрмола, О. Касьянова, А. Кочетов, Н. Крапучіна, Т. Лукіна, О. Мармаза, М. Михайліченко, Т. Новікова, Л. Петренко, С. Пронічкін, А. Тубельський, В. Черепанов, В. Ясвін. Але питання професійної підготовки експертів у галузі освіти у східно-європейських країнах залишається малодослідженим.

Метою статті є аналіз досвіду професійної підготовки експертів у галузі освіти у слов'янських східно-європейських країнах, що входять до Європейського Союзу.

Досвід східно-європейських країн з професійної підготовки експертів у галузі освіти. Проаналізуємо досвід професійної підготовки експертів у галузі освіти у таких слов'янських країнах, що входять до Європейського Союзу: Республіка Польща (далі Польща), Чеська Республіка (далі Чехія), Словацька Республіка (далі Словаччина) та Республіка Словенія (далі Словенія).

Розпочнемо характеристику з досвіду *Польщі*. У Польщі спробу реформувати освітню систему було розпочато ще в 1973 р. зі створення комітету експертів. Згодом, унаслідок кризової ситуації у сфері освіти у 1987 р. розпочав роботу Комітет експертів.

пертів у справах народної освіти, перед яким було поставлене завдання – проаналізувати систему освіти в Польщі та підготувати проект реформ. Одним з основних напрямів розвитку освіти Комітет визначив забезпечення якості освіти.

На початку XXI ст. Польща приєдналась до Болонського та Брюгге-Копенгагенського процесів і вступила до Європейського Союзу. Введення Болонської системи насамперед здійснювалося з метою підняття рівня освіти в її університетах, а також підвищення їх конкурентоспроможності. З цією метою було створено спеціальне товариство промоутерів (експертів), які стали опікуватися найбільшими навчальними закладами та виконувати роль порадників щодо впровадження змін до освітнього процесу (Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є., 2012, с. 125-126), а також Польська акредитаційна комісія (Polska Komisja Akredytacyjna) – орган відповідальний за якість навчання у польських вищих навчальних закладах.

Польська акредитаційна комісія була створена 1 січня 2002 (під назвою Національна акредитаційна комісія) і визначена законом «Про вищу освіту» як експертний орган для діагностики стану вищої освіти, що має вести планомірну роботу щодо підвищення якості освіти. Основним завданням Польської акредитаційної комісії є контроль за виконанням стандартів якості, прийнятих для здобуття вищої освіти та підтримка громадських і приватних університетів у процесі поліпшення якості освіти та формування культури якості. Оцінка акредитації є обов'язком Польської акредитаційної комісії і її негативна оцінка може призвести до прийняття рішення міністром науки та вищої освіти про відкликання або призупинення права на освіту в навчальному закладі (Polska Komisja Akredytacyjna). Діяльність Польської акредитаційної комісії фінансується з державного бюджету.

Організація складається з 80 – 90 членів, призначених міністром науки та вищої освіти з-поміж кандидатів, висунутих сенатами вищих навчальних закладів, конференціями ректорів наукових шкіл та університетів Польщі, парламентом студентів Польщі (президент студентського парламенту є членом Польської акредитаційної комісії на підставі закону), національними науковими асоціаціями та організаціями роботодавців. Комісія складається з восьми підрозділів за академічними областями (Polska Komisja Akredytacyjna): підрозділ гуманітарної та богословської науки; суспільних наук у галузі економічних наук; суспільних наук у галузі соціальних наук та права; точних наук; природничих і сільськогосподарських наук, лісового господарства та ветеринарії; технічних наук; медичних наук і наук про здоров'я та фізичне виховання; мистецтва. Члени Польської акредитаційної комісії обираються терміном на 4 р.

Польська акредитаційна комісія вважає своїм обов'язком всебічне співробітництво і діалог з усі-

ма зацікавленими сторонами у процесі освіти, виконуючи власну програму та інституційну оцінку, а також надаючи висновки за заявками на створення нових вищих навчальних закладів, розширення дозволів на встановлення непублічних інститутів та вирішення питання про те, які освітні програми необхідно створювати у вищих навчальних закладах (ENQA full members).

Етичну поведінку членів та експертів Польської акредитаційної комісії регулює офіційний Кодекс етики (2009 р.). Члени та експерти організації підписують зобов'язання, обіцяючи сумлінно виконувати обов'язки члена (експерта) Польського Комітету з акредитації, керуючись у своїй професійній діяльності принципами гідності, честі та чесності, турботи про добре ім'я Польської акредитаційної комісії та дотримуватися правил Кодексу етики РККА та професійної етики. У своїй професійній діяльності експерти повинні виконувати свої обов'язки дотримуючись правил поваги прав і гідності осіб, з якими вони працюють, стандартів і звичаїв Польщі та інших європейських країн, а також принципів тактовної поведінки. Експерти мають також дотримуватися таких принципів: верховенства закону і справедливості; неупередженості та незалежності; відкритості до діалогу та роздумів; прозорості та підзвітності. Експерти зобов'язані ретельно готуватися до кожної справи, ґрунтовно ознайомлюватись з необхідними документами та матеріалами справи. Експерти не мають права приймати коштів від університетів, які вони акредитують або інші матеріальні винагороди за виконання своїх функцій. Також не мають права брати на себе роль консультанта або експерта у питаннях Польської акредитаційної комісії без згоди компетентних органів та не можуть поширювати інформацію, в тому числі зміст документів, про діяльність експертів (Polska Komisja Akredytacyjna).

Отже, бачимо, що експертна діяльність у Польщі спрямована передусім на забезпечення акредитації навчальних закладів експертами, які залучаються до вказаного виду роботи з-поміж досвідчених освітян і не проходять спеціальної професійної підготовки, а керуються у своїй діяльності регламентованими правилами, продиктованими етичним кодексом. Головним обов'язком члена (експерта) Польської акредитаційної комісії є турбота про високий рівень і якість вищої освіти у Польщі.

Державне управління освітою в Чехії відрізняється високим ступенем децентралізації, різномірною структурою та впровадженням автономії навчальних закладів (Андрис О.). Зазначені результати досягнуто внаслідок збалансованої системи контролю з боку Чеської інспекції з питань освіти (Чеська шкільна інспекція), яка відповідає за моніторинг результатів навчання, управління якістю, фінансовою ефективністю і відповідністю нормативним вимогам на всіх рівнях, за винятком вищих навчальних закладів, що кон-

тролюються безпосередньо Міністерством освіти, молоді та спорту Чеської Республіки. Кожні 5 років інспекція відвідує кожен навчальний заклад. До плану інспектування входять: перевірка самооцінки школи та порівняння її з оцінкою інспекції; оцінка якості освіти; оцінка розвитку матеріально-технічної бази; оцінка виконання законів у галузі освіти; фінансовий аудит. У цілому, інспектори акцентують увагу не на процесі навчання, а на процесі розвитку учня. Вся інформація про наслідки інспектування шкіл акумулюється в інспектораті, який систематично укладає спеціальні звіти щодо стану розвитку освіти. У разі систематичного виявлення недоліків до Міністерства освіти, молоді та спорту Чеської Республіки подається клопотання про ненадання бюджетного фінансування відповідному навчальному закладу (Карпенко О. В., Січкара А. В., Ткаченко В. Ю., 2012).

Якість освіти у Чехії контролює й агентство з акредитації – Акредитаційна Комісія Чеської Республіки (Accreditation Commission Czech Republic, 1990 р.), яка займається акредитацією і регулярною оцінкою системи вищої освіти, тобто виконує функцію експертного органу із забезпечення якості освіти. Акредитаційна Комісія Чеської Республіки сприяє розвитку якості вищої освіти й оцінює всі аспекти освітньої та наукової діяльності: дослідження, розробки та інновації у вищих навчальних закладах. З цією метою, зокрема, комісія оцінює діяльність університетів і якість акредитованих заходів і публікує свої результати.

Члени акредитаційної комісії призначаються урядом Чехії строком на 6 років і не можуть служити понад два терміни. Акредитаційна Комісія складається із 22 робочих груп експертів у галузях (Poslani Akreditacni komise): прикладної інформатики та комп'ютерних технологій; біології та екології; економіки; фармацевтики; філології та літературознавства; філософії, теології та релігієзнавства; фізики; наук про землю; історії; хімії; медицини та наук про здоров'я; математики й теоретичної інформатики; охорони здоров'я; дидактики; освіти, психології та досліджень спорту; права та державного управління; соціальних наук; технічних наук; образотворчих наук; ветеринарії; військовій галузі та охорони безпеки; сільського господарства, лісового господарства та харчових досліджень. Така кількість підрозділів засвідчує, що експерти у галузі освіти у Чехії є більш вузькопрофільними спеціалістами, на відміну від польських експертів.

Оцінка вищих навчальних закладів та акредитація його діяльності здійснюється спеціальною робочою групою у 3 етапи (Poslani Akreditacni komise): 1) звіт про самооцінку на гостьовій сторінці офіційного сайту; 2) проект доповіді, який обговорюється на засіданні Комісії з представниками вищих навчальних закладів; 3) опублікування на сайті доповіді. Статут (Положен-

ня) про Комісію з акредитації (чинний з 2004 р.) засвідчує, що для досягнення своїх цілей Комісія має право створювати робочі групи: а) постійні – для розгляду заявок інститутів; б) спеціальні – для оцінки інститутів. Загалом, процедура діяльності чеської Акредитаційної Комісії подібна за своїм змістом до польського аналогу, де професійна підготовка експертів також не передбачена.

Головним інструментом у забезпеченні якості вищої освіти у *Словаччині* є державна система ліцензування й акредитації вищих навчальних закладів. Державне ліцензування та акредитацію здійснює Комісія з акредитації для моніторингу та оцінки, яка самостійно оцінює якість освіти, наукових досліджень, розробок, художніх та інших творчих робіт вищих навчальних закладів і сприяє її покращенню.

Також ефективним засобом забезпечення якості освіти у цій країні є постійний моніторинг освітнього процесу. В даному аспекті важливим є дослідження рейтингових агентств з оцінками якості освіти у вищих навчальних закладах Словаччини. Рейтингові інституції діють на міжнародному, європейському та національному рівнях (Academic Ranking of World Universities – Академічний рейтинг університетів світу, European University Association – Європейська асоціація університетів (European University Association (EUA)), Akademicka rankingova a ratingova agent ra – Академічний рейтинг і рейтингове агентство) і здійснюють систематичний збір, оцінювання й розповсюдження інформації про функціонування освітньої системи, при цьому оцінюючи якість вищої освіти на основі власних критеріїв. Оцінка якості рейтинговими інституціями має важливе значення з огляду на те, що фіксує сучасний стан освітньої системи та прогнозує її розвиток, а також може здійснювати вплив на вдосконалення навчального процесу в цілому (Ключкович Т. В., 2013).

Наприклад, Академічний рейтинг і рейтингове агентство є громадянською асоціацією, яка була заснована в 2004 р. з ініціативи колишніх студентських лідерів та осіб з академічних кіл. Місія асоціації полягає у сприянні поліпшенню якості освіти та науки у Словаччині за допомогою аналізу та поширення загальнодоступних даних про вищі навчальні заклади, які піддаються перевірці. Основна мета їх діяльності полягає у стимулюванні позитивних змін у вищій освіті держави (Андрис О.).

Таким чином, у системі вищої освіти Словаччини проблема забезпечення якості вищої освіти є актуальним питанням, що пов'язується з євроінтеграційними та глобалізаційними процесами. Для покращення якості освіти Словаччина потребує залучення кваліфікованих експертів. Експертний супровід забезпечення якості освіти у свою чергу потребує державного контролю та регламентованої професійної підготовки зазначених фахівців.

Розглянемо досвід професійної підготовки

експертів у галузі освіти у Словенії, яка займає одне з перших місць серед країн Східної Європи та одне з провідних місць у світі за рівнем освіти та кваліфікації своїх робітників. Досвід Словенії якісно відрізняється від усталеної практики розглянутих вище країн. З метою забезпечення якості у сфері вищої освіти та здійснення консультативної діяльності у цій галузі в країні функціонує кілька організацій.

Рада з вищої освіти Республіки Словенії функціонує у рамках закону «Про вищу освіту» і з 1994 р. виконує завдання, пов'язані з акредитацією навчальних програм та вищих навчальних закладів. Вона була створена в якості незалежного професійного органу, що складається з експертів у галузі вищої освіти. Крім того, забезпечення якості у процесі навчання, надання акредитацій сприяли розвитку культури якості та створення відповідної нормативно-правової бази (NAKVIS Experts). У 1996 році була створена Національна комісія з якості вищої освіти (NCQHE), яка діє на університетському рівні з ініціативи Конференції ректорів та включає розвиток внутрішньої та зовнішньої системи якості вищої освіти в Словенії. У 2010 р. розпочало свою Діяльність державне Словенське агентство із забезпечення якості вищої освіти SQAA-NAKVIS (Slovenian Quality Assurance Agency for Higher Education, далі SQAA) (ENQA full members). Агентство взяло на себе функції Ради з вищої освіти Словенії як незалежна та автономна організація, яка працює відповідно до принципів професіоналізму, неупередженості, законності та політичної нейтральності.

Діяльність SQAA з контролю якості полягає у (ENQA full members): моніторингу установ галузі вищої освіти Словенії; акредитації та зовнішній оцінці, які є частиною зовнішньої системи забезпечення якості у сфері вищої освіти та вищої професійної освіти; встановленні фактів про те, чи відповідає освітній заклад стандартам, визначеним законом, критеріям агентства та європейських стандартів; зовнішня система забезпечення якості на основі самооцінки, яка є частиною системи внутрішнього забезпечення якості у вищому навчальному закладі або вищому професійному коледжі.

SQAA використовує систему відгуків, що складається зі звіту-самооцінки вищого навчального закладу і звіту про оцінку від незалежних професійно-підготованих фахівців. Для проведення процедури акредитації та оцінки SQAA призначає, принаймні, трьох членів кожної групи експертів, з яких принаймні один іноземний експерт, експерт з області оцінки якості вищої освіти та один представник з-поміж студентства). SQAA використовує ці звіти у якості основи для здійснення акредитації та оцінки рішень. У вищого навчального закладу є можливість оскаржити їх рішення. Агентство веде реєстр місцевих експертів, організовує періодичні тренінги та конференції для них, а та-

кож співпрацює з іноземними агенціями забезпечення якості та, безпосередньо, самими експертами (NAKVIS Experts).

Кандидатами для вступу до реєстру експертів можуть бути викладачі вищих навчальних закладів, викладачі сфери вищої професійної освіти, дослідники та студенти, інші експерти, які беруть участь в оцінці якості вищої професійної освіти або вищої освіти. Для включення в реєстр експертів, кандидати повинні відповідати загальним та спеціальним умовам (володіти визначеними якостями) і мати досвід оцінки якості вищої професійної освіти або вищої освіти (Про вищу освіту, 2010). До загальних якостей віднесено: володіння системою знань з правового регулювання, організації та функціонування вищої освіти та вищої професійної освіти в Словенії, а також європейських стандартів та провідних принципів у галузі вищої освіти, характеристики Європейського простору вищої освіти та ін. До особливих якостей експертів прирівнюються: детальне знання характеристик, організації та функціонування вищих навчальних закладів та вищих професійних навчальних закладів у конкретних предметних областях; високий рівень знання англійської мови та базовий рівень знання іншої іноземної мови; здатність проводити інтерв'ю, ставити питання важливі для об'єктивної оцінки, вміння слухати та підсумовувати логічно і ясно результати; вміння спілкуватися в різних умовах і з різними співрозмовниками; здатність працювати в групі як частина команди; можливість підготовки та ефективного здійснення проектів та управління ними; неупередженість і незалежність.

Кандидат у експерти також повинен мати досвід оцінки якості щонайменше в трьох запропонованих сферах (Про вищу освіту, 2010): методи викладання та навчання; методи та система оцінювання навчальних досягнень і наукових досліджень, художніх або професійних досягнень; управління виховною роботою та науковими дослідженнями; діяльність вищих професійних і вищих навчальних закладів; експертний внесок у розробку, проектування або підготовку оцінок; міжнародний досвід у галузі оцінки.

Щоб стати повноправним членом Агентства, кандидату необхідно подати офіційну заяву у супроводі з такими документами: біографічні дані; декларація про виконання загальних і спеціальних умов; декларація про досвід, принаймні, у трьох сферах із забезпечення якості; рекомендації або посилання з області забезпечення якості у сфері вищої професійної або вищої освіти. Кандидати ж студенти повинні надати сертифікат успішного завершення навчання у галузі оцінки якості вищої професійної або вищої освіти відповідно до програми, затвердженої Агентством.

Кандидати для вступу до реєстру експертів повинні брати участь у системі обов'язкового навчання, організованого Агентством за наступними темами

(NAKVIS Experts): законодавство у галузі вищої професійної або вищої освіти у Республіці Словенія; критерії забезпечення якості, підготовлені Агентством; європейські стандарти та рекомендації у галузі забезпечення якості та характеристики Європейського простору вищої освіти; ефективно та дієве управління проектами; ефективна робота у групі; інструменти забезпечення якості; приклади гарної практики; підготовка та здійснення оцінки для початкової акредитації; підготовка та здійснення зовнішньої оцінки; підготовка звітів та їх подання до Агентства. Після успішного завершення навчання, Агентство реєструє і повідомляє зареєстрованих експертів. Експерти вводяться до реєстру експертів на п'ять років і можуть бути повторно введені через зазначений період на підставі рішення Агентства. Критеріями встановлено наголос на необхідності безперервного навчання експертів, що полягає у постійному підвищенні рівня знань в області забезпечення якості освіти, шляхом участі у семінарах та тренінгах, організованих Агентством саме з цією метою (Sirok J., M. Sc., Debevec T., 2013).

Висновки. У контексті реформування української системи освіти актуальності набуває досвід слов'янських країн з проблеми професійної підготовки експертів у галузі освіти. Організацією із забезпечення якості освіти у Польщі є Польський Комітет з акредитації, який на посаду експертів у галузі освіти обирає працівників сфери освіти зі стажем та досвідом роботи. Якість освіти у Чехії контролює агентство з акредитації – Акредитаційна Комісія Чеської Республіки, яка займається акредитацією і регулярною оцінкою системи вищої освіти та Інспекція шкіл, яка контролює та оцінює школи вищої професійної освіти. Крім того, за власною ініціативою вищі навчальні заклади можуть бути оцінені й незалежними експертами. Головним інструментом із забезпечення якості вищої освіти у Словаччині є державна система ліцензування й акредитації вищих навчальних закладів та діяльність рейтингових агентств з оцінки якості освіти у вищих навчальних закладах. Досвід цих трьох країн суголомний. Для покращення якості освіти Польща, Чехія та Словаччина потребують залучення кваліфікованих експертів, що у свою чергу потребує державного контролю та регламентованої професійної підготовки фахівців-експертів у галузі освіти.

Досвід Словенії якісно відрізняється від усталеної практики розглянутих вище країн. З метою забезпечення якості у сфері вищої освіти та здій-

снення консультативної діяльності у цій галузі в країні функціонує кілька організацій. Зокрема, Словенське агентство із забезпечення якості вищої освіти SQAА веде реєстр місцевих експертів, організовує періодичні тренінги та конференції для них, а також співпрацює з іноземними агенціями забезпечення якості та експертами.

Таким чином, до загальних тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у слов'янських східноєвропейських країнах Європейського Союзу можемо віднести такі: спрямованість професійної підготовки експертів у галузі освіти на забезпечення якості освіти; реалізація професійного навчання в рамках післядипломної освіти; проведення семінарів та конференцій у якості форм підготовки експертів у галузі освіти до професійної діяльності; відсутність професійної підготовки експертів у галузі освіти у вищих навчальних закладах; обрання кандидатів у експерти у галузі освіти реалізується з числа досвідчених освітян зі стажем та досвідом роботи, які є кандидатами запропонованими вищими навчальними закладами, конференціями ректорів наукових шкіл та університетів, парламентами студентів, національними науковими асоціаціями та організаціями роботодавців; дотримання офіційного Кодексу етики у професійній діяльності експертів у галузі освіти; міжнародне співробітництво щодо забезпечення якості освіти.

Особливі тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у розглядуваній групі простежуються у Словенії: кандидати для вступу до реєстру експертів повинні брати участь у системі обов'язкового навчання, організованого Словенським агентством із забезпечення якості вищої освіти; періодичні тренінги та конференції є формами додаткового навчання; навчання передбачає оволодіння кандидатами у експерти: загальними якостями (оволодіння широкою системою знань у галузі освіти); особливими якостями (прирівнюються знання у конкретних предметних областях; високий рівень знання англійської мови та базовий рівень знання іншої іноземної мови; здатність проводити інтерв'ю; вміння спілкуватися та працювати в групі; можливість підготовки та ефективного здійснення проектів та управління ними; неупередженість і незалежність).

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні досвіду професійної підготовки експертів у галузі освіти у східно-європейських країнах балтійського та балканського регіонів.

Література

1. Андриш О. Вступ до системи освіти Чехії. Роль державної інспекції навчальних закладів у Чехії [Електронний ресурс] / Ондражей Андриш. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=62125#290,37>
2. Карпенко О. В. Державне управління сучасною системою освітніх послуг у Чеській Республіці / О. В. Карпенко, А. В. Січкач, В. Ю. Ткаченко // Педагогіка і психологія : науково-теоретичний та інформаційний журнал АПН України. – 2012. – № 1. – С. 89–94.

3. Касьянова О. М. Экспертиза регіональної системи освіти на засадах сталого розвитку [Електронний ресурс] / О. М. Касьянова // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 3. – Режим доступу: <http://tme.uo.edu.ua/docs/3/10kaspd.pdf>
4. Ключкович Т. В. Проблема якості вищої освіти в сучасній Словаччині [Електронний ресурс] / Т. В. Ключкович. – 2013. – Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp12/kluchkovich.pdf
5. Про вищу освіту (OG RS, № 119/06 – офіційний зведений варіант закону, 59/07 – ZStip, 15/08 – Конституційний Суд Рішення, 64 / 08, 86/09 і 62/2010 – ZUPJS).
6. Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку : [монографія] / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко ; Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К. : ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.
7. Сисоєва С. О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.
8. ENQA full members [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.enqa.eu/index.php/enqa-agencies/members/full-members/>
9. European University Association (EUA) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.eua.be/about/who-we-are>
10. NAKVIS Experts [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://test.nakvis.si/en-GB/Content/Details/9>
11. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), pp. 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098.
12. Polska Komisja Akredytacyjna [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.pka.edu.pl>
13. Poslani Akreditacni komise [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.akreditacnikomise.cz/en/>
14. Sirok J., M. Sc., Debevec T. Manual for experts of the manual for experts of the slovenian quality assurance agency Slovenian quality assurance agency for higher education. Littera Picta. 2013. – 75 p.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА ЭКСПЕРТОВ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ В СЛАВЯНСКИХ ВОСТОЧНО-ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАНАХ

Трыгуб Илона, научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченка, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина, i.tryhub@kubg.edu.ua

Автором проведен анализ опыта профессиональной подготовки экспертов в области образования в таких странах, как: Польша, Чехия, Словакия и Словения. Определено общее в профессиональной подготовке экспертов в области образования: направленность на обеспечение качества образования; реализация профессионального обучения в рамках последипломного образования; проведение семинаров и конференций в качестве основных форм подготовки; отсутствие профессиональной подготовки экспертов в области образования в вузах; избрание кандидатов в эксперты в области образования из числа опытных педагогов со стажем и опытом работы; соблюдение официального Кодекса этики в профессиональной деятельности экспертов в области образования; международное сотрудничество по обеспечению качества образования. Специфика профессиональной подготовки экспертов в области образования прослеживаются в Словении, где кандидаты для вступления в реестр экспертов должны участвовать в системе обязательного обучения.

Ключевые слова: *эксперт в области образования; качество образования; страны Восточной Европы.*

PROFESSIONAL TRAINING OF EXPERTS IN THE FIELD OF EDUCATION IN SLAVIC EASTERN EUROPEAN COUNTRIES

Tryhub Ilona, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, i.tryhub@kubg.edu.ua

The author analyzes the experience of training of experts in the field of education in such countries as: Poland, Czech Republic, Slovakia and Slovenia. It identified the following common features of professional training of experts in the field of education: focus on quality assurance; implementation of vocational training as part of Continuing Education; seminars and conferences as the basic forms of training; lack of training of experts in the field of education in universities; election of candidates for experts in the field of education from experienced teachers with the experience and good practice; compliance with official Code of Ethics of professional experts in the field of education; International cooperation in quality assurance.

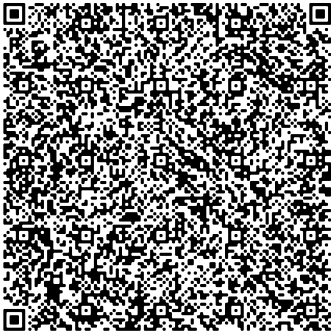

Specific trends in training experts in the field of education are observed in Slovenia, where candidates for admission to the roster of experts should be involved in the system of compulsory education. The special trends also include the following: periodic trainings and conferences are forms of additional training; Learning involves mastering candidates for experts: the overall quality (acquiring broad knowledge system in education); special qualities (equivalent knowledge in specific subject areas, a high level of English and a basic level of knowledge of another language, the ability to conduct interviews, the ability to communicate and work in a group, the ability to prepare and effective implementation of projects and management, impartiality and independence).

Key words: Eastern Europe countries; expert in the field of education; quality of education.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2016

Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 37.09:37.014.5

Всеволод Линьов

ORCID iD 0000-0001-6312-7111

аспірант Київського університету імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053 м. Київ, Україна
v.lynyov@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ЗАСАДАХ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД РОБОТИ МІЖНАРОДНИХ ШКІЛ ЯКОСТІ (QSI)

У статті визначено основні напрямки роботи Міжнародних Шкіл Якості (QSI) та організація навчального процесу на засадах особистісно орієнтованого навчання. Розглянуто та проаналізовано філософські засади та місію діяльності Київської міжнародної школи (KIS), представлено систему оцінювання школи, що розроблена для підтримки освітньої філософії школи та моделі «орієнтації на успіх» на основі таксономії Б. Блума. Описано структуру навчального року, умови формування компетентностей учнів, що спрямовані на розвиток успішної особистості та забезпечення реалізації моделі «орієнтації на успіх».

Ключові слова: компетентність; компетентнісний підхід; Київська міжнародна школа (KIS); Міжнародна Школа Якості (QSI); модель «орієнтації на успіх»; особистісно орієнтоване навчання; основні напрями роботи; таксономія Б. Блума.

Вступ. Ключовим завданням освіти у XXI столітті є розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє. Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначено, що «інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, оновлення змісту, форм і методів організації навчально-виховного процесу на засадах особистісної орієнтації, компетентнісного підходу (Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, 2013). В контексті реалізації компетентнісного підходу та організації навчального процесу на засадах особистісної орієнтації цікавим є досвід

організації Міжнародних Шкіл Якості (Quality Schools International – далі QSI), представником якої в Україні є Київська Міжнародна Школа (Kyiv International School – далі KIS): місія, візія, основні напрями роботи школи та організація навчально-виховного процесу.

Проблемами впровадження компетентнісного підходу в освіту та осмислення організації освітнього процесу на засадах особистісно орієнтованого навчання займалися зарубіжні та українські науковці і практики: Б. Блум, А. Хуторський, Н. Бібік, В. Бобрицька, І. Єрмаков, С. Калашнікова, В. Кремень, Н. Кузьміна, В. Луговий, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоєва, Ю. Рашкеич, Ж. Таланова, С. Трубачова, Л. Хоружа, О. Ярошенко та інші.

Метою статті є ознайомлення з досвідом організації освітнього процесу на засадах особистісно орієнтованого навчання організації Міжнародних Шкіл Якості та визначення основних напрямів